

SolarDuck B.V.
T.a.v.
Weena 70
3012 CM Rotterdam

Betreft: Besluit subsidieverlening

Geachte

1. Aanvraag

Op 9 april 2026 ontving ik uw aanvraag voor subsidie voor de activiteiten in het kader van het project Steady Seas (hierna: het project of de activiteiten). U heeft daarbij een activiteitenplan en begroting aan mij overgelegd.

De activiteiten zullen worden uitgevoerd door een samenwerkingsverband bestaande uit de volgende deelnemers: SolarDuck B.V. en Stichting Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN). U treedt hierbij op als de penvoerder.

Ik beschouw u, SolarDuck B.V., en de hiervoor genoemde deelnemers van het samenwerkingsverband ieder afzonderlijk als subsidieontvanger in de zin van dit besluit. Alle in dit besluit opgenomen verplichtingen zijn op iedere deelnemer van het samenwerkingsverband als zijnde subsidieontvanger van toepassing.

Ik verzoek u als penvoerder de andere deelnemers van het samenwerkingsverband een afschrift van dit besluit te zenden.

1.1. Beoordeling aanvraag

Voor de beoordeling van de aanvraag voor subsidie ben ik uitgegaan van het activiteitenplan, zoals ingediend bij de subsidieaanvraag van 9 april 2026.

De activiteiten zoals beschreven in uw aanvraag passen binnen het kader van het beleid gericht op het treffen van additionele maatregelen die bijdragen aan het behalen van de reductiedoelstelling uit de Klimaatwet, de transitie naar klimaatneutrale energievoorziening, economie en samenleving en een rechtvaardige klimaattransitie.

1.2. Europeesrechtelijke aspecten

Op grond van artikel 7, van de Kaderwet EZ-, LVVN- en KGG-subsidies verleen ik geen subsidie als dit naar mijn oordeel leidt tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU).

Op basis van de aanvraag kom ik tot het oordeel dat de verlening van subsidie ten aanzien van de activiteiten die worden uitgevoerd door MARIN geen staatssteun vormt omdat het om niet-economische activiteiten gaat. Het is daarbij van belang dat wordt voldaan aan de verplichtingen van dit besluit die u vindt in paragraaf 2.7.2.

Op basis van uw aanvraag kom ik tot het oordeel dat de subsidie aan SolarDuck B.V. verstrekt kan worden op grond van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (Pb EU, L 187/1), zoals meerdere malen na 2014 gewijzigd, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/1315 van de Commissie van 23 juni 2023, PbEU 2023, L167/1, hierna te noemen Algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV). Het gaat hierbij om de toepassing van artikel 25 van de AGVV.

Dit artikel verklaart steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten verenigbaar met de interne markt en is daarmee vrijgesteld van de in artikel 108, derde lid, VWEU, opgenomen aanmeldingsverplichting, mits wordt voldaan aan de in dit artikel vastgestelde voorwaarden, alsmede aan de voorwaarden uit het hoofdstuk I van de AGVV. Voor dit artikel van de AGVV wordt verwezen naar bijlage 1 die deel uitmaakt van dit besluit.

Ik heb geconstateerd dat de hiervoor in deze paragraaf opgenomen deelnemers van het samenwerkingsverband geen onderneming in moeilijkheden zijn als bedoeld in artikel 1, vierde lid, onderdeel c, van de AGVV. Ik heb verder geconstateerd dat er tegen de hiervoor in deze paragraaf opgenomen deelnemers van het samenwerkingsverband geen bevel tot terugvordering uitstaat als bedoeld in artikel 1, vierde lid, onderdeel a, van de AGVV. Voorts heb ik vastgesteld dat met de uitvoering van dit activiteitenplan niet is begonnen voor de aanvraag van 13 februari 2026. Er gaat daarom - onder meer om deze reden - een stimulerend effect uit van dit besluit.

Informatie over dit besluit wordt op grond van artikel 9, eerste lid, van de AGVV, gemeld aan de Europese Commissie (EC). De tekst van dit besluit wordt gepubliceerd op de website van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Tevens zal er op grond van artikel 9, eerste lid en onderdeel c, van de AGVV, informatie over de steun per onderneming worden gepubliceerd boven de in dat artikel genoemde drempels.

1.3. Bewaartermijn boekhouding

Ik wijs u erop dat de Europese Commissie nog gedurende tien jaar na de verlening van deze subsidie deze achteraf kan controleren. Ik raad u daarom aan de relevante documenten met betrekking tot deze subsidie te bewaren.

2. Besluit

2.1. Wettelijke grondslag

In het kader van mijn beleid gericht op de onder 1.1. genoemde beleidsdoelen verleen ik u hierbij, op grond van artikel 2, eerste lid, van de Kaderwet EZ-, LVVN- en KGG-subsidies, subsidie voor de uitvoering van de activiteiten waarvoor u subsidie hebt aangevraagd.

2.2. Subsidiabele activiteiten

U heeft als doel het bevorderen van offshore drijvende zonne-energie technologie door het ontwikkelen van een fundamenteel ontwerp voor een offshore floating power hub (OFPH), specifiek ontworpen voor toepassingen op één platform in de offshore olie- en gassector. Dit project zal een cruciale rol spelen bij de implementatie bij pilotprojecten op korte termijn, waarbij de operationele validatie en prestatiegegevens worden verzameld die nodig zijn om de overgang naar grootschalige offshore zonne-energiesystemen te versnellen. Om dit te bereiken, combineert het project onderzoek en ontwikkeling om de belangrijkste technische uitdagingen aan te pakken die zijn geïdentificeerd in eerdere offshore zonne-energieprojecten en om die inzichten te vertalen naar een robuust, sectorspecifiek OFPH-concept. SolarDuck B.V. zal de integrale ontwerp- en systeemintegratie leiden, voortbouwend op de lessen die zijn geleerd uit het DEI+ Merganser project, terwijl MARIN aanvullende hydrodynamische analyses, simulaties en tanktesten zal uitvoeren om de prestaties en betrouwbaarheid van het ontwerp onder realistische offshore-omstandigheden te valideren.

2.3. Periode uitvoering

De subsidiabele activiteiten worden uitgevoerd in de periode van 1 april 2026 tot en met 31 maart 2028.

2.4. Subsidiebedrag

Op basis van de gegevens opgenomen in uw aanvraag, conform de begroting per deelnemer van het samenwerkingsverband, is het subsidiebedrag berekend als een percentage van de in aanmerking komende subsidiabele kosten, voor de subsidiabele activiteiten, waarbij de volgende maximale percentages gelden:

- 100% voor niet-economische activiteiten (NE);
- 50% voor industrieel onderzoek zoals gedefinieerd in artikel 2, onderdeel 85, van de AGVV, met dien verstande dat dit percentage verhoogd kan worden voor zover sprake is van de in artikel 25, zesde lid, van de AGVV, genoemde omstandigheden (IO).

Het subsidiebedrag per subsidieontvanger wordt ten hoogste vastgesteld op de maximale subsidiebedragen opgenomen in de volgende tabel (bedragen in €).

Subsidie ontvanger	Subsidiabele kosten	Subsidie bedrag	Soort activiteiten	% subsidie
MARIN	€ 713.931,00	€ 713.931,00	NE	100%
SolarDuck B.V.	€ 3.093.617,00	€ 2.474.893,60	IO	80%
Totalen	€ 3.807.548,00	€ 3.188.824,60		

Als (een deel van) de subsidiabele kosten ook uit andere hoofde door mij of een ander bestuursorgaan of de Europese Commissie wordt gefinancierd, wordt slechts een zodanig bedrag aan subsidie verstrekt dat het totale bedrag aan subsidie niet meer bedraagt dan de in de bovenstaande tabel opgenomen maximum subsidiebedragen, maar in ieder geval niet meer dan is toegestaan op basis van de geldende Europese steunkaders.

Cumulatie van subsidies voor de subsidiabele activiteiten en de subsidiabele kosten is mogelijk tot de maximaal geldende steunbedragen en steunintensiteiten uit de AGVV.

Het totale subsidiebedrag wordt ten hoogste vastgesteld op € 3.188.824,60, gelet op de gegevens opgenomen in uw aanvraag, en berekend volgens de bij uw aanvraag gevoegde begroting.

2.5. Subsidiabele kosten en berekeningsmethodiek

De totale kosten voor de activiteiten zijn door u begroot op € 3.807.548,00 en hieronder per kostensoort weergegeven (bedragen in €).

<i>Subsidieontvanger</i>	<i>Personeelskosten</i>	<i>Kosten van materialen en hulpmiddelen</i>	<i>Kosten van immateriële activa</i>	<i>Kosten derden</i>
MARIN	€ 599.581	€114.350		€ 114.350
SolarDuck B.V.	€ 1.078.584		€ 45.000	€ 1.970.033

De volgende in aanmerking komende kosten, voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van de activiteiten, en daadwerkelijk gemaakt in de uitvoeringsperiode (zie paragraaf 2.3. van dit besluit), worden door mij subsidiabel geacht:

- a. Personeelskosten die worden berekend op basis van uurtarieven met een keuze uit de volgende berekeningsmethoden:
 - een integrale kostensystematiek, waarbij gebruik wordt gemaakt van een tarief per eenheid van een kostendrager waarin de directe en indirecte kosten per kostendrager zijn verwerkt (kostendragers zijn bijvoorbeeld personeels-/arbeidsuren, apparaat/machine-uren, output van apparaten en machines en verbruikte materialen) en die is gebaseerd op bedrijfseconomische en maatschappelijk aanvaardbare grondslagen en stelselmatig wordt toegepast, of

- een loonkosten plus vaste-opslag-systematiek, waarbij de directe loonkosten per uur worden vermeerderd met een vaste opslag voor indirecte kosten van 50%, of
 - een vaste-uurtarief-systematiek, waarin zowel directe kosten als indirecte kosten zijn opgenomen.
- b. Kosten van machines en apparatuur voor zover en zolang zij worden gebruikt voor de subsidiabele activiteiten. Wanneer deze apparatuur en uitrusting niet tijdens hun volledige levensduur voor de subsidiabele activiteiten worden gebruikt, worden alleen de afschrijvingskosten overeenstemmend met de looptijd van de subsidiabele activiteiten, berekend volgens algemeen erkende boekhoudkundige beginselen, als in aanmerking komende kosten beschouwd.
- c. Aan derden verschuldigde kosten die direct voor de subsidiabele activiteiten worden gemaakt, bijvoorbeeld door uitbesteding van een deel van de subsidiabele activiteit en kosten van voor de subsidiabele activiteit geleverde goederen en diensten (waarvoor een factuur wordt ontvangen).

De vóór indiening van de aanvraag gemaakte kosten komen niet voor subsidie in aanmerking.

2.6. Btw

Voor MARIN geldt dat zij niet btw-plichtig is voor de subsidiabele activiteiten. Derhalve kan de aan derden te betalen btw niet met de Belastingdienst worden verrekend. Aangezien de btw dus een kostenpost vormt, is de subsidie gebaseerd op de begrote kosten, inclusief de aan derden te betalen btw.

SolarDuck B.V. is btw-plichtig voor de subsidiabele activiteiten. Daarom kan de aan derden te betalen btw met de Belastingdienst worden verrekend. Aangezien de btw dus geen kostenpost vormt, is de subsidie voor de deelnemende ondernemingen gebaseerd op de begrote kosten, exclusief de aan derden te betalen btw.

2.7. Subsidieverplichtingen

Hierna heb ik de verplichtingen opgenomen die ik aan de subsidie heb verbonden en waarvoor geldt dat als deze verplichtingen niet worden nagekomen ik de subsidie geheel of gedeeltelijk kan intrekken en terugvorderen (na het uiten van een voornemen ertoe). Het betreft algemene verplichtingen, verplichtingen in verband met Europese staatssteunregels en verplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage.

2.7.1. Algemene subsidieverplichtingen

Aan de subsidie zijn de volgende algemene verplichtingen verbonden.

1. De activiteiten moeten volledig worden uitgevoerd overeenkomstig het bij de aanvraag ingediende activiteitenplan en binnen de uitvoeringsperiode (zie paragraaf 2.3. van dit besluit).
2. Er wordt een administratie gevoerd waarbij er een eigen verantwoordelijkheid geldt voor de rechtmatige en doelmatige besteding van de ontvangen subsidie.
3. De inrichting van de administratie moet zodanig zijn dat deze aansluit bij de ingediende begroting en daaruit te allen tijden op eenvoudige en duidelijke wijze de rechtstreeks aan de activiteiten toe te rekenen kosten kunnen worden afgelezen.

4. Er moet onverwijld een schriftelijke melding worden gedaan zodra aannemelijk is dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet, niet geheel of niet tijdig aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan.
5. Voor elke essentiële wijziging in de aard of de uitvoering van de activiteiten moet mijn voorafgaande schriftelijke toestemming gevraagd worden. Aan mijn toestemming kan ik nadere verplichtingen verbinden. Geen toestemming is vereist voor een wijziging van de in dit besluit gespecificeerde kostenposten per subsidieontvanger indien als gevolg van deze wijziging de omvang van een kostenpost niet meer dan 25% wijzigt.
6. Er moet onverwijld schriftelijke mededeling worden gedaan van de indiening bij de rechtbank van een verzoek tot van toepassing verklaren van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, tot verlening van surseance van betaling of tot faillietverklaring.
7. U dient mij binnen 2 weken nadat u voor het eerst hoort, op de hoogte te stellen van feiten en omstandigheden die kunnen wijzen op het gebruik van dwangarbeid of kinderarbeid door een partij of partijen die genoemd en betrokken zijn bij de uitvoering van het project.
8. In het kader van het beleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake seksueel grensoverschrijdend gedrag moet ingespannen worden om ernstige (seksuele) misdragingen en andere ernstige vormen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag jegens medewerkers en derden bij de uitvoering van de activiteiten waarop de subsidie betrekking heeft te worden voorkomen, in voorkomend geval zo spoedig mogelijk te worden beëindigd en om de gevolgen daarvan te mitigeren.
9. Niets van welke aard dan ook mag worden aangeboden of worden geaccepteerd van derden als dit zou kunnen worden geïnterpreteerd als een illegale of corrupte praktijk. Dergelijke praktijken kunnen aanleiding geven tot intrekking van dit besluit of een deel daarvan.
10. Uiterlijk binnen 13 weken na de in dit besluit genoemde einddatum moet een schriftelijk verzoek om subsidievaststelling worden ingediend. Dit verzoek moet vergezeld gaan van:
 - a. een eindrapport waarin verloop en eindresultaten van de activiteiten van alle subsidieontvangers zijn opgenomen, gebaseerd op het model dat door RVO beschikbaar wordt gesteld;
 - b. een gespecificeerde opgave per subsidieontvanger van alle rechtstreeks aan de activiteiten toe te rekenen werkelijk gemaakte kosten, opgesteld conform de ingediende begroting;
 - c. een controleverklaring van een onafhankelijke accountant voor de subsidieontvangers met meer dan € 125.000 subsidie, conform het controleprotocol zoals beschikbaar gesteld door RVO of zie bijlage 2, waarbij de controleverklaring in ieder geval ook betrekking moet hebben op het inhoudelijke eindrapport.

2.7.2. Subsidieverplichtingen in verband met Europese staatssteunregels

Aan de subsidie zijn de volgende subsidieverplichtingen verbonden gelet op de uit artikel 107 VWEU voortvloeiende Europese staatssteunregels.

Voor de in het activiteitenplan opgenomen subsidiabele activiteiten die niet-economisch van aard zijn geldt dat de activiteiten dienen te worden uitgevoerd met inachtneming van OOI-steunkader¹. Dit betekent onder meer dat:

1. De subsidie voor de activiteiten wordt uitsluitend ingezet voor niet-economische activiteiten.
2. Eventuele voordelen die worden behaald met het verrichten van de subsidiabele niet-economische activiteiten worden niet (direct, noch indirect) doorgezet naar andere (economische) activiteiten.
3. Indien er naast de niet-economische activiteiten ook economische activiteiten worden verricht, dienen deze niet-subsidiabele activiteiten zowel financieel als administratief gescheiden te worden uitgevoerd van de activiteiten die met deze subsidie worden ondersteund. Dit betekent dat in de boekhouding beide soorten activiteiten, de kosten, financiering en de inkomsten daarvan duidelijk dienen te worden onderscheiden.
4. In het geval er activiteiten door een derde of derden worden uitgevoerd, moet opdrachtverlening aan deze derde(n) plaatsvinden op basis van transparante criteria en marktconforme tarieven.
5. De te verrichten activiteiten dienen op een neutrale, onafhankelijke, objectieve en niet-discriminatoire wijze plaats te vinden en mogen niet concurreren met de dienstverlening die op de markt door commerciële partijen wordt aangeboden.
6. Alle activiteiten dienen voor een ieder zonder onderscheid toegankelijk te zijn, mogen geen individuele ondernemingen bevoordelen en de resultaten daarvan dienen kosteloos publiekelijk ter beschikking te worden gesteld.

Voor de activiteiten van SolarDuck B.V. onder artikel 25 AGVV die wel economisch van aard zijn geldt ook onder meer:

1. Binnen een daartoe gestelde termijn moet medewerking worden verleend en informatie te worden verschaft ten behoeve van de informatieverplichting bedoeld in artikel 9, eerste lid en onderdeel c, van de AGVV, en in het geval van monitoring door de EC zoals bedoeld in artikel 12 van de AGVV om aan deze medewerkingsverplichting en alle voorwaarden van de AGVV te kunnen voldoen.
2. Er moet worden voldaan aan de voorwaarden van hoofdstuk I, waaronder definities, maximale steunbedragen, cumulatie en transparantie, en artikel 25 van de AGVV. De tekst van artikel 25 van de AGVV is opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

¹ Kaderregeling Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (PbEU 2022/C414/1)

2.7.3. Subsidieverplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage

Aan de subsidie zijn de volgende verplichtingen in verband met inhoudelijke en financiële rapportage verbonden.

1. Er moet tussentijds als volgt worden gerapporteerd:

<i>Soort rapportage</i>	<i>Deadline</i>
Inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage	Binnen 30 dagen na 31 maart 2027.

2.8. Subsidievaststelling

Het besluit tot subsidievaststelling zal ik nemen binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag daartoe dan wel nadat de voor het indienen ervan geldende termijn genoemd in verplichting 10 van paragraaf 2.7.1. van dit besluit is verstreken. Indien ik het besluit niet binnen 13 weken kan nemen zal ik u informeren wanneer u het besluit tegemoet kan zien.

2.9. Advies

Om eventuele problemen met de accountantscontrole op de financiële verantwoording te voorkomen adviseer ik om de accountant zo vroeg mogelijk te betrekken.

3. Correspondentie

Alle correspondentie met betrekking tot deze subsidie wordt, met vermelding van het referentienummer MTW26SD-03962268, gezonden naar:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
t.a.v.
Telefoonnummer:
E-mail:

De Minister van Klimaat en Groene Groei
Namens deze,

Jeroen Lamers
Directeur Energie, Klimaat en Verduurzaming,
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Dit bericht is automatisch gegenereerd en bevat daarom geen handtekening.

Bijlage 1 - tekst artikel(en) AGVV
Bijlage 2 - controleprotocol accountant

Als u bezwaar wilt maken

Bent u het niet eens met deze beslissing? Maak binnen 6 weken na de datum van deze brief digitaal bezwaar. Ga naar www.rvo.nl/bezwaar en kies voor [eBezwaar] [eLoket].

Heeft u meer tijd nodig omdat u nog niet alle informatie heeft verzameld? Dan kunt u een voorlopig (pro forma) bezwaar indienen. Zo bent u in ieder geval op tijd. U kunt het bezwaar dan later nog aanvullen.

Bijlage 1

AGVV Artikel 25 Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten

1. Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, met inbegrip van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten die in het kader van het Horizon 2020- of het Horizon Europa-programma het kwaliteitslabel „Excellentiekeur“ hebben gekregen, en gefinancierde onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten en, indien van toepassing, steun voor gefinancierde teamvormingsacties is verenigbaar met de interne markt in de zin van artikel 107, lid 3, van het Verdrag en is van de aanmeldingsverplichting van artikel 108, lid 3, van het Verdrag vrijgesteld, mits de in dit artikel en in hoofdstuk I vastgestelde voorwaarden zijn vervuld.
2. Het gesteunde deel van het onderzoeks- en ontwikkelingsproject valt volledig binnen één of meer van de volgende categorieën:
 - a. fundamenteel onderzoek;
 - b. industrieel onderzoek;
 - c. experimentele ontwikkeling;
 - d. haalbaarheidsstudies.
- [...]
4. Bij haalbaarheidsstudies zijn de in aanmerking komende kosten de kosten van de studie.
5. De steunintensiteit bedraagt voor elke begunstigde ten hoogste:
 - a. 100 % van de in aanmerking komende kosten voor fundamenteel onderzoek;
 - b. 50 % van de in aanmerking komende kosten voor industrieel onderzoek;
 - c. 25 % van de in aanmerking komende kosten voor experimentele ontwikkeling;
 - d. 50 % van de in aanmerking komende kosten voor haalbaarheidsstudies.
6. De steunintensiteiten voor industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling kunnen worden verhoogd tot een maximale steunintensiteit van 80 % van de in aanmerking komende kosten overeenkomstig de volgende punten a) tot en met d), waarbij de punten b), c) en d) onderling niet mogen worden gecombineerd:
 - a. met 10 procentpunten voor middelgrote ondernemingen en met 20 procentpunten voor kleine ondernemingen;
 - b. met 15 procentpunten indien één van de volgende voorwaarden is vervuld:
 - i. het project behelst daadwerkelijke samenwerking: — tussen ondernemingen waarvan er ten minste één een kmo is, of wordt uitgevoerd in ten minste twee lidstaten of in een lidstaat en in een overeenkomstsluitende partij bij de EER-overeenkomst, en geen van de ondernemingen neemt meer dan 70 % van de in aanmerking komende kosten voor haar rekening; of
 - tussen een onderneming en één of meer organisaties voor onderzoek en kennisverspreiding, waarbij deze organisaties ten minste 10 % van de in aanmerking komende kosten dragen en het recht hebben hun eigen onderzoeksresultaten te publiceren;
 - ii. de projectresultaten worden ruim verspreid via conferenties, publicaties, open access-repositories, of gratis of opensource-software;

- iii. de begunstigde verbindt zich ertoe licenties voor onderzoeksresultaten van gesteunde projecten inzake onderzoek en ontwikkeling die door intellectuele-eigendomsrechten worden beschermd, tijdig tegen marktprijs en op niet-exclusieve en niet-discriminerende basis beschikbaar te stellen voor gebruik door geïnteresseerde partijen in de EER;
 - iv. het project inzake onderzoek en ontwikkeling wordt uitgevoerd in een steungebied dat aan de voorwaarden van artikel 107, lid 3, punt a), van het Verdrag voldoet; of
 - c. met 5 procentpunten indien het project inzake onderzoek en ontwikkeling wordt uitgevoerd in een steungebied dat aan de voorwaarden van artikel 107, lid 3, punt c), van het Verdrag voldoet;
 - d. met 25 procentpunten indien het project inzake onderzoek en ontwikkeling:
 - i. door een lidstaat is geselecteerd na een openbare oproep om deel uit te maken van een project dat gezamenlijk wordt opgezet door ten minste drie lidstaten of overeenkomstsluitende partijen bij de EER-overeenkomst; en
 - ii. een daadwerkelijke samenwerking inhoudt tussen ondernemingen in ten minste twee lidstaten of overeenkomstsluitende partijen bij de EER-overeenkomst wanneer de begunstigde een kmo is, of in ten minste drie lidstaten of overeenkomstsluitende partijen bij de EER-overeenkomst wanneer de begunstigde een grote onderneming is; en
 - iii. indien ten minste een van de twee volgende voorwaarden is vervuld:
 - de resultaten van het project inzake onderzoek en ontwikkeling worden ruim verspreid in ten minste drie lidstaten of overeenkomstsluitende partijen bij de EER-overeenkomst via conferenties, publicaties, open access-repositories, of gratis of opensource-software; of
 - de begunstigde verbindt zich ertoe licenties voor onderzoeksresultaten van gesteunde projecten inzake onderzoek en ontwikkeling die door intellectuele-eigendomsrechten worden beschermd, tijdig tegen marktprijs en op niet-exclusieve en niet-discriminerende basis beschikbaar te stellen voor gebruik door geïnteresseerde partijen in de EER.
7. De steunintensiteit voor haalbaarheidsstudies kan worden verhoogd met 10 procentpunten voor middelgrote ondernemingen en met 20 procentpunten voor kleine ondernemingen.

Bijlage 2

CONTROLEPROTOCOL SUBSIDIEPROJECT

1. Uitgangspunten

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel het geven van aanwijzingen omtrent de reikwijdte en de intensiteit van de controle aan de accountant, belast met de controle van de door de subsidieontvanger bij het Ministerie in te dienen aanvraag om subsidievaststelling.

1.2 Definities

Accountant: een registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek aan wie de subsidieontvanger de opdracht heeft toegekend de aanvraag tot subsidievaststelling te controleren.

Subsidieontvanger: een rechtspersoon aan wie namens het Ministerie een subsidie is verstrekt.

Controleverklaring: een schriftelijke verklaring van de accountant inhoudende een oordeel omtrent de juistheid, volledigheid en financiële rechtmatigheid van een aanvraag tot subsidievaststelling.

Financiële rechtmatigheid: een financiële transactie is in overeenstemming is met de in de van toepassing zijnde wet- en regelgeving (zie paragraaf 1.3) opgenomen bepalingen die de uitkomst van die financiële transactie beïnvloeden.

1.3 Wet- en regelgeving

Voor de controle van de financiële rechtmatigheid volgens dit protocol is in de beschikking tot subsidieverlening genoemde wet- en regelgeving (inclusief eventuele wijzigingen hierin) van toepassing.

Bij de uitvoering van de controle stelt de accountant tevens vast dat:

- a. in de rekening en verantwoording omtrent de kosten en opbrengsten:
 - 1°. geen kosten als subsidiabel zijn opgenomen die niet voor subsidie in aanmerking komen op grond van de beschikking tot subsidieverlening;
 - 2°. uitsluitend kosten als subsidiabel zijn opgenomen die daadwerkelijk voor rekening komen van de subsidieontvanger;
- b. de subsidieontvanger opgave doet van alle opbrengsten, waaronder subsidies, waarmee de activiteit waarop de subsidie betrekking heeft mede is gefinancierd;
- c. ingeval de subsidie strekt tot uitvoering van een project, het project is uitgevoerd overeenkomstig het activiteitenplan waarop de beschikking tot subsidieverlening betrekking heeft.

2. Controleaanpak

2.1 Eisen voor de controleaanpak

De controle moet voldoen aan de controlestandaarden die onderdeel zijn van de nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS), die door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn vastgesteld.

Zonder de in voorgaande alinea geformuleerde voorschriften in te perken, zijn voor de controle van specifieke financiële verantwoordingen ten behoeve van de vaststelling van bijdragen vanuit het Ministerie met name de volgende aandachtspunten van belang:

1. De accountant stelt een analyse op inzake het risico dat de specifieke financiële verantwoording een materiële afwijking bevat. Deze risicoanalyse wordt specifiek opgesteld voor deze controle; er mag niet volstaan worden met een standaard analyse. In de risicoanalyse maakt de accountant zichtbaar welke controles gericht op de geïdentificeerde (significante) risico's zullen worden uitgevoerd.
2. De accountant ontwikkelt op grond van de risicoanalyse een controleplan waarin zijn vastgelegd: de aard, de tijdsfasering en de omvang van de controlewerkzaamheden die door leden van het controleteam moeten worden uitgevoerd om toereikende controle-informatie te verkrijgen teneinde het controlerisico tot een aanvaardbaar laag niveau te reduceren.
3. In het controleplan wordt de goedkeuringstolerantie (zie paragraaf 2.2) vertaald naar controletoleranties, waarbij de goedkeuringstolerantie het maximum is.
4. Bij de controle wordt vastgesteld of de in de financiële verantwoording opgenomen posten, met in achtname van de controletoleranties en goedkeuringstolerantie (zie paragraaf 2.2), juist, volledig en rechtmatig (zie definitie in paragraaf 1.2) zijn.
5. De accountant controleert:
 - de juiste en volledige weergave van de door andere bestuursorganen, de Europese Commissie en derden verstrekte bijdragen in de kosten van de gesubsidieerde activiteiten;
 - het al dan niet terecht hebben opgevoerd van de btw als kostenpost;
 - *indien van toepassing*: de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen.
6. De accountant mag bij zijn controle gebruik maken van controlewerkzaamheden, die zijn uitgevoerd bij de controle van de jaarrekening van de subsidieontvanger. Een enkele verwijzing hiernaar in het controledossier met betrekking tot de (individuele) subsidie is onvoldoende. In het controledossier voor de specifieke verklaring moeten deze werkzaamheden worden beschreven evenals de belangrijkste relevante conclusies. Het controledossier moet zelfstandig bruikbaar zijn. Dit betekent dat de relevante stukken daarin opgenomen zijn.
7. De accountant zorgt voor adequate controledocumentatie, waaruit blijkt dat de werkzaamheden conform het controleplan zijn uitgevoerd, wat de uitkomsten van de controle zijn en dat deze zijn beoordeeld door de

eindverantwoordelijke accountant. Deze documentatie omvat naast het op de risicoanalyse gebaseerde controleplan in ieder geval stukken waaruit blijkt:

- dat de cijfermatige juistheid van de verantwoording is nagegaan;
- dat de verantwoording aansluit met de financiële administratie;
- dat een cijferbeoordeling is uitgevoerd van de werkelijk verantwoorde kosten ten opzichte van de begrote kosten;
- wat de aard en de omvang zijn van verrichte systeem- en gegevensgerichte controlewerkzaamheden op in de verantwoording opgevoerde kosten.

2.2 Materialiteit: goedkeuringstoleranties en gewenste zekerheid

Bij zijn oordeelsvorming over de naleving van de subsidieverplichtingen streeft de accountant naar een redelijke mate van zekerheid. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, wordt een betrouwbaarheid van 95 procent gehanteerd.

Een controleverklaring met een goedkeurende strekking impliceert dat, gegeven eerder genoemde betrouwbaarheid, de maximale afwijking voor wat betreft de getrouwheid of financiële rechtmatigheid in de financiële verantwoording niet groter is dan één procent van het totaal financieel belang van die verantwoording. De hierna vermelde goedkeuring toleranties zijn van toepassing.

Aard van de aangelegenheid	Controleverklaring			
	Goedkeurend	Met beperking	Oordeel onthouding	Afkeurend
Fouten in de verantwoording en onzekerheden in de controle	≤2%	> 2% - ≤ 4%	Onzekerheden > 4%	Fouten > 4%

Afwijkingen in de verantwoording

Van een afwijking in de verantwoording is sprake indien naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat een (gedeelte van een) verantwoorde post niet voldoet aan één of meer aspecten van de geldende wet- en regelgeving (zie ook paragraaf 1.2) of dat een (gedeelte van een) post niet juist of volledig is verantwoord. Afwijkingen van wet- en regelgeving worden in absolute zin opgevat; saldering van afwijkingen is daarom niet toegestaan.

Het niet in staat zijn om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen (onzekerheden in de controle)

Er is sprake van onzekerheden in de controle wanneer op basis van de beschikbare controle-informatie niet kan worden vastgesteld of een (gedeelte van een) post voldoet aan de eisen in de geldende wet- en regelgeving.

Omgaan met geconstateerde afwijkingen

Het uitgangspunt is dat subsidieontvanger de door de accountant geconstateerde afwijkingen voor zover mogelijk corrigeert. Materiële afwijkingen (conform tabel paragraaf 2.2), die niet door de subsidieontvanger worden gecorrigeerd, leiden tot een aangepast (niet goedkeurend) oordeel door de accountant.

3 Verslaglegging

De accountant legt de uitkomsten van de controle vast in een controleverklaring. Hiervoor wordt de actuele NBA voorbeeldtekst HRA 3 sectie II hoofdstuk 10.3: "Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de publieke sector" gehanteerd, aangepast voor incidentele subsidies.

4 Reviewbeleid

De Auditdienst Rijk (ADR) kan een review uitvoeren op de uitgevoerde accountantscontrole inzake deze subsidie. De accountant, die de controle uitvoert, verstrekt de ADR desgevraagd alle inlichtingen en bescheiden. De eventuele extra kosten van deze accountant in verband met de review zijn niet voor rekening van het Ministerie.